

Dagens frågor

Från utrikesdebatten

Utrikesdebatten i riksdagen den 30 mars gav ingenting nytt ifråga om svensk utrikespolitik. Att oppositionen starkare än regeringen begärde omedelbara åtgärder mot svensk företagsamhet i Sydafrika, betyder bara – att den är i opposition. I regeringsställning ingrep den ju inte. Men Sydafrika ligger bra till för demonstrationer, på långt avstånd från Sverige. Nu när Vietnam har tjänat ut i sådana sammanhang och när världens värsta skräckregim, de röda khmerernas i Kambodja, förbigås med tystnad av socialdemokraterna eftersom den kallar sig röd, får Sydafrika rycka in som föremål för indignation. I och för sig är detta inget dåligt val, men originellt är det inte: regeringspartierna fördömer ju också med fullt skäl apartheidregimen.

Däremot lär väl ingen större oro uppstå om Sverige går in i den sydamerikanska stödbanken IDB. Man vet ju i Handelsdepartementet att hr Lidbom som handelsminister avsåg att ansluta Sverige. Visserligen steg förre utrikesministern Sven Andersson upp i riksdagen och förklarade majestätiskt att om ett sådant förslag kommit, skulle förra regeringen avslagit det. Det är högst osannolikt. Hr Lidbom brukar ha hr Palme bakom sig. Vad man sagt i UD, om man alls sagt något, hade ingenting betydelse.

Nej, bråket om IDB har organiserats för att komma åt statsrådet Burenstam Linder. Socialdemokraterna kommer aldrig att förlåta honom att han trängde igenom dimbilden kring Stålverk 80. Personangreppen mot honom var förberedda, men klumpiga. Att invektiv mot politiska motståndare numera står högt i kurs demonstrerade en av oppositionens mindre förmågor, fru Birgitta Dahl, då hon beskyllde hr Hernelius för "sedvanlig tarvlighet och slarvlighet" i något han sagt om Indokina. Försiktigtvis gjorde hon det när hr Hernelius lämnat salen för att bege sig till Nordiska rådet. Den här ty-

pen av enkla utfall har ju hr Palme excellerat i som oppositionsledare, och det gäller tydligen i hans grupp att hänga med.

Hr Palme själv hade för dagen bestämt sig för att spela statsman och att uppmuntrade klappa regeringen på huvudet. Men han är för liten. Han talade snart om sin egen och de sinas förträfflighet. Han upprepade också sin förlegade kvickhet: ett beklagande av att regeringen vid sitt tillträde skulle ha fått uppmuntran från Chile och från Prag, och beledsagade sitt konstaterande med en medlidandets krokodiltår. Hur är det, har ingen vågat tala om för hr Palme hur Österrikes kansler, socialdemokrat och Sverigekännare, tämligen öppet uttalade sig när hr Palme föll igenom i valet i höstas?

Hr Palme lever i en värld för sig och är ivrigt sysselsatt med att rosenfärga sina drömmar. Han talar om sin egen regerings verksamhet för Norden och har glömt hur både han själv och hans protegé hr Lidbom betraktats av våra nordiska grannar. Han talar om den stora socialdemokratiska gemenskapen, och han har glömt hur fru Golda Meir bryskt sköt honom åt sidan då han hängav sig åt en annan önskedröm, att få fram ett gemensamt fördömande av USA. Han talar om, förvisso avskyvärda, mentalsjukhus för politiska fångar i Sydafrika, men han tiger om vad han vet om sådana "sjukhus" långt närmare oss. Han talar om att Sverige upprustar, fastän han vet att motsatsen är fallet, och söker misstänkliggöra oss inför utlandet genom att antyda att vi tär på vårt förtroendekapital som fredsvänner.

Han talar om moral . . .

En bok om president Carter

Expressens korrespondent i Washington Ernst Klein har skrivit en liten bra bok kallad "Jimmy Carter" (Pan/Norstedts). Visserligen märks det att den blivit snabbt ihopkommen. Någon borde ha hjälpt författaren

att stryka de ordagranna upprepningar, som han själv inte sett. Och det stör naturligtvis att bokens, eller författarens, historiska bakgrund inte tycks gå mycket över tio år tillbaka i tiden. Klichéer finner man också. I den landsortsby, där Carter växte upp, rådde enligt Klein det brutala klassamhället. Vad han menar är att det fortfarande var ett rassegregerat sydstatssamhälle, men att detta skulle varit särskilt brutalt finns i varje fall inga belegg för i hans bok.

Förtjänsterna överväger emellertid. Klein gör utmärkta korta skisser av framför allt Carter men även av hans föregångare. Att den förre råkade in i en djup depression, då han misslyckades när han första gången okänd ställde upp i ett guvenörsväl, är egentligen en ganska skakande iakttagelse. Han hade tydligen inte så gott omdöme att han alls räknat med att förlora. Nu blev han kristen och återfann sin själsliga jämvikt. Men samtidigt har det drag av envis fanatism, som man tycker sig spåra i hans uppträdande, fått en viss förklaring.

Ett annat förhållande, som fint belyses genom Kleins bok, är att Carter aldrig skulle vunnit om han inte varit miljonär. Det amerikanska valsystemet har lagts om, och en presidentkandidat får numera samma belopp av staten som han själv kunnat samla in för att täcka sina omkostnader. Men enskilda givare får inte ge mer än 1 000 dollars, och företag får inte ge någonting alls. Tanken bakom är att ingen skall kunna köpa en president och att goda förbindelser med storföretag inte skall vara till hjälp i ett val.

Följden var att Morris Udall, sannolikt den bäste av de demokratiska kandidaterna, aldrig fick en verklig chans. Han skilde sig i flera avseenden fördelaktigt från de andra. Men han hade det motigt i början av primärvalen, och alltså fick han svårigheter då han skulle samla in pengar – vem hjälper en förlorare? Själv hade han inte mycket att satsa. Carter kunde däremot tidigt, innan insam-

lingsmedel kommit in, sätta upp en dyrbar valapparat liknande den Kennedy hade på sin tid. Han hade också råd att organisera en studiegrupp för sina uppgifter som nyvald president. Allt detta krävde att han hade tillgång till eget kapital att sätta in i valarbetet. Han vann och fick förmodligen pengarna tillbaka. Men ett faktum är att ny och oprövad som han var, skulle han inte ha hunnit göra sig tillräckligt känd om han inte haft sitt tillfredsställande ekonomiska utgångsläge.

I USA räknas detta inte som något fel. Man blir inte mindre demokratisk därför att man arbetat sig till en god inkomst. Man blir tydligen inte ens en sämre företrädare för det demokratiska partiet.

Marschen ur oljesamhället

Ingen lär kunna bestrida att den nya regeringen tar allvarigare på kärnkraftens risker än föregångarna. Den sk villkorspropositionen, som riksdagen antog i april, är ett av tecknen på detta. Förhoppningsvis kommer villkorlagen att leda till att kärnkraftsproducenterna ökar sina insatser för att åstadkomma en helt säker hantering av det radioaktiva avfallet. Det är en viktig och ofrånkomlig uppgift. Även om de i drift varande kärnkraftverken skulle stängas av i morgon dag, återstod alltså frågan hur det redan använda kärnbränslet skulle förvaras på ett för nuvarande och kommande generationer tillfredsställande sätt.

Men energins problem är inte liktydigt med kärnkraftens. Också andra energikällor medför konsekvenser för människa och miljö som det finns all anledning att uppmärksamma. Det största bekymret för den svenska energipolitiken i dag är inte kärnkraften. Det är det oerhörda beroendet av oljan. Vi saknar helt egna oljekällor. Men över 70 procent av vår årliga energikonsumtion är baserad på olja.

Oljekrisen härom året var en tankeställa-

re. Men de naturliga slutsatserna har knappast dragits. Det som hände var endast en första antydning om vad som kan förestå i framtiden. Den prishöjning på olja, som vårt land i likhet med andra industrialiserade nationer drabbats av, är bara en obetydlighet jämfört med vad som är att vänta. Som riksdagsman Anders Wijkman (m) underströk i riksdagsdebatten om villkorlagen: "Glömmer vi för ett ögonblick bort vårt huvudproblem, nämligen vårt dramatiskt stora oljeberoende, så är det fara värt att vi satsar på helt felaktiga politiska lösningar."

En rad internationella organ har sökt analysera problemet med världens oljeresurser. Deras slutsatser överensstämmer i allt väsentligt. Någon gång under nästa decennium överskrider världens efterfrågan på olja tillgångarna. Senast då kommer oljan att bli en bristvara. Riskerna av att vara beroende av politiskt instabila oljeländer kan inte antas bli mindre under 1980-talet än de visat sig vara i dag.

Kärnkraftens säkerhetsfrågor diskuteras med stort engagemang, och det är utmärkt. Med oljans risker är det beklagligtvis annorlunda. Ändå blir vetenskapsmännens rapporter allt mer alarmerande. Fortsatt förbrukning av fossila bränslen – olja och kol – anses påverka klimatet på lång sikt. Klimatologerna menar att utsläppen av koldioxid och svaveldioxid stör klimatbalansen och drastiskt förändrar förutsättningarna för mänskligt liv. Försurningen av sjöar och vattendrag fortsätter, och varningar riktas mot luftföroreningarnas inverkan på den mänskliga organismen. Men om allt detta talas det tämligen tyst. Det är en talande tystnad.

I fortsättningen måste Sverige i allt högre omfattning förlita sig på förnyelsebar energi – sol, vind, jordvärme, vågkraft o.d. Det är bråttom att arbeta fram tekniska förutsättningar för exploatering i större skala av sådana energikällor. Marschen ur kärnkraftssamhället måste förr eller senare starta, men

den är knappast den viktigaste. Först måste vi ut ur oljesamhället.

Var finns sjuksköterskorna?

Det vanliga svaret är som alla vet: hemma! Alldeles så är det nu inte. Vår aktuella vårdkris på grund av personalbrist beror mycket riktigt på att sjuksköterskornas arbetskraft inte står till förfogande i den utsträckning man en gång räknade med vid planeringen av personalbehoven. Men det intressanta är att endast 15 % stannat hemma för gott. Resten, 85 %, är i arbete. Olyckan är att majoriteten, inte mindre än 70 %, endast går på deltid. De vill inte ha heltid och kan varken med lock eller pock förmås taga sådan tjänst.

Om orsakerna till detta har spekulerats mycket. Bland annat har man trott att sjuksköterskorna på grund av arbetskontakten med läkare (och patienter) har särskilt lätt att finna giften med män med så höga inkomster att familjen har råd att hustrun arbetar på deltid. Men det stämmer inte. Samma procentsiffror som ovan för sjuksköterskor gäller nämligen i stort sett också för undersköterskor och sjukvårdsbiträden.

Den hemska tanken infinner sig då osökt: tänk om vi utgår från alldeles fel förutsättningar, när vi planerar för personalbehov i vården, där tjänsterna förutsättes i regel komma att innehållas av kvinnor.

Vi – eller rättare sagt de socialdemokrater, som utformat och tillämpat samhällsattityden härvidlag – utgår ju från följande förutsättning. Den nutida emanciperade kvinnan vill i grunden inte och skall heller inte behöva vara hemmafru. Hon skall tvärtom ha yrkesutbildning. Barnuppfostran skall så tidigt som möjligt och i så stor omfattning som möjligt tagas omhand av det allmänna. Själv skall hon – förskonad från slaveriet i hemmet under mannens dominans som familjeförsörjare – vara jämlik, fri och lycklig i sitt

yrkesarbete.

Men det vill alltså inte sjuksköterskorna, ej heller deras kvinnliga yrkeskollegor i sjukvårdsarbetet. De föredrar att dela sin tid mellan hemmet och yrket. Kanske är det inte heller så underligt att de reagerar på det sättet. Barnuppfostran är i vår tid mycket svårare och mer ansvarsfull än den var ännu för en generation sedan. Barnen skall ju anpassas till ett liv i ett samhälle, som är ofantligt mycket mer komplicerat än tidigare generationers och som med svindlande snabbhet ställs inför nya problem. Kanske tycker hustrurna i fråga att barnen behöver dem minst lika väl som deras patienter.

Det kan också tänkas att arbetet i ett modernt hem inte är så tråkigt utan tvärtom intressant. Inte heller blir stressen större än man själv vill, och friheten att forma arbetstidens innehåll är onekligen stor. Samtidigt behåller man genom sin deltidstjänst kontakten med yrkeslivet, utan att riskera att slitas ner av det.

Kommunalpolitikerna borde förmodligen anpassa sin rekryteringsplanering till sådana djupt mänskliga reaktioner hos vårdpersonalen. Eljest lär vi få dragas med en permanent vårdkris.

SPK:s maktutövning

För några år sedan begärde Näringsfrihetsombudsmannen att Statens Pris- och Kartellnämnd skulle utreda kostnader och lönsamhet i handeln med bilreservdelar. Utredningen blev färdig 1972. Kritiken mot utredningen var nedgörande och föranledde NO att i en skrivelse till SPK begära en ny och mera nyanserad utredning.

Efter fem år är denna utredning nummer två klar. Kommer den att finna nåd inför NO:s ögon? Ja, det återstår att se, men under tiden kan man begrunda de synpunkter som lämnats av den som svarat för huvuddelen av utredningen.

I ett brev till styrelsen för SPK och i en till brevet fogad promemoria företar utredaren en svidande vidräkning med den metodik SPK tillämpar i sin utredningsverksamhet. Gapet mellan utredarens och SPK:s krav på vetenskaplig metodik är till synes stort. Kritik riktas också från utredarens sida mot SPK:s urvalsmetoder vad gäller offentliggörandet.

För den som direkt vill fördjupa sig i utredningen ger den intryck av en starkt färgad partsinlaga. SPK:s syften är grumliga. NO önskade en utredning om kostnader och lönsamhet, men fick en som till stor del handlar om branschens påslagsmetodik. En strängare företagsekonomisk granskning av utredningen måste bli starkt kritisk och NO kan förväntas begära en utredning nummer tre om han inte tröttnat.

SPK har också i sin roll som regeringens prisövervakande organ i andra sammanhang utsatts för stark kritik. Av den gamla regeringen erhöll SPK direktiv att bedriva sk intensifierad prisövervakning. För närvarande är ca 3 500 företag och branschorganisationer inbegripna i denna. Praktiskt går det till så att SPK träffar "fria överenskommelser". Från företagets och organisationernas synpunkt har dessa överenskommelser blivit en metod att undvika allvarliga prisregleringsåtgärder. Vi har därmed fått ett inslag av permanent prisreglering utan direkt styrning av regeringen.

Till grund för 1972 års lag om prisreglering låg tanken att en reglering skulle sättas in kortfristigt tills regeringen hunnit besluta om andra politiskt-ekonomiskt verkande åtgärder. Den praktiska tillämpningen har blivit en annan. SPK har kommit att spela betydligt mera aktiv och styrande roll än vad lagstiftarna avsåg.

Denna aktiva prisreglerande verksamhet, en ökad byråkrati avspeglad i en starkt växande tjänstemannakader samt den bristande objektivitet SPK ådagalagt i sin utrednings-

verksamhet måste aktualisera en översyn av SPK:s ställning.

Skola och politik

Få ämnen diskuteras så intensivt av "vanliga" människor som skolfrågorna. TV-serien *Lära för livet* har satt ny fart på skoldebatten. *Morgonbris*, det socialdemokratiska kvinnoförbundets tidning, har påpassligt gett ut ett temanummer om skolan (nr 3/77). Tidningen uppmanar till kamp för en demokratisk skola som står mitt i verkligheten, vad nu detta innebär. Huvudtemat är givetvis att betygen skall bort i grundskolan. Tror man verkligen att problemen på högstadiet kommer att lösas automatiskt om betygen försvinner?

"Genom att tränas i att fungera demokratiskt i gemenskap ska de studerande förberedas inför vuxenlivet, säger läroplanen. Själva kunskapsinhämtandet är inte längre det avgörande", skriver Elevförbundet. Denna organisation skall vara partipolitiskt obunden men tycks ha mycket nära samarbete med det socialdemokratiska partiet.

Inger Årlemalm i *Morgonbris* redaktionsgrupp pekar på olika sätt att komma in i skolarbetet och bedriva politisk propaganda. På högstadiet är två veckotimmar anslagna till "fritt valt arbete". Eleverna har mycket att välja emellan; tex matlagning, lyssna på musik, keramik, fotografering, gymnastik och olika idrotter. De hemarbetande eller deltidsarbetande socialdemokratiska kvinnorna uppmanas att ställa upp som instruktörer dessa timmar. "För det är ju så att medan man bakar bullar, syr lapptäcken, diskuterar heminredning, fiskar, fotograferar eller vad det nu är man gör i gruppen – så pratar man ju med varandra. De här stunderna kan ge klubbisterna bra inblickar i skolans sätt att arbeta och det kan ge eleverna en rejäl chans att lära känna de värderingar vi har inom arbetarrörelsen". Var det

detta man åsyftade när de två hobbytimmarna på högstadiets schema infördes?

Hon uppmanar också föräldrarna att göra insatser inom Hem- och Skolarörelsen. "Massor av klubbister är engagerade som klassombud och styrelseledamöter. Det är ett viktigt politiskt arbete som vi alldeles för länge har förbisett". Att Hem- och Skolaförbundet enligt stadgarna skall vara en opolitisk rörelse har man bestämt råkat förbise.

Ett tredje sätt att komma in i skolan är att hålla morgonsamling. "Kanske skulle till och med skolan välkomna en klubbist som kom och berättade om kvinnokamp, om kravet på 6-timmars arbetsdag, om våra tankar kring jämställdheten, kring Kvarteret Framtiden eller om vårt program för barnkultur?" Gå till skolan och berätta om fredsarbete eller om hur vi tycker förhållandet mellan de rika och fattiga länderna ska vara, uppmanar Inger Årlemalm.

När SIA genomföres blir det politiska inflytandet i skolan ännu större. En ombudsman i Unga Örnar uttrycker det så här. "Jag hoppas att våra förtroendevalda har fattat hur viktigt det är att Unga Örnar får chansen att komma in i skolan. Så att inte man satsar tex bara på idrottsföreningar." Unga Örnar tror inte så mycket på tex håltimmesverksamhet. Det blir svårt att då få den meningsfulla verksamhet i små grupper som man vill ha. "Vi kommer nog mest att satsa på eftermiddagsverksamhet och naturligtvis presentation av organisationen på lektionstid. Men då är det viktigt att presentationen sker i en avspänd form – tex genom teater". Redan nu arbetar Unga Örnar i öppen verksamhet i fritidshem och kvartersverksamhet tillsammans med Hyresgäströrelsen, berättar ombudsmannen.

Den massiva satsningen från socialdemokratiskt håll måste naturligtvis besvaras från övriga partiers sida. Risken är att skolungdomarna blir så trötta på politik att de slår dövrat till och sedan underlåter att utnyttja sin

rösträtt när den tiden kommer.

Morgonbris kan inte avhålla sig från att ge statsrådet Mogård en känga. "Britt Mogård gillar privata skolor, där rika föräldrar kan placera obegåvade barn". Onekligen en något egendomlig beskrivning av privatskolornas uppgift. Det finns emellertid ett genialt sätt att bredda rekryteringen till dessa skolor. Följ uppmaningen från bla Familjeforum och Kristna skolföreningen och låt skolpenningen följa eleven. Med skolpeng avses det bidrag, som stat och kommun betalar av skattemedel för varje barn i skolpliktig ålder för täckandet av hela utbildningskostnaden. Genomföres en sådan reform kan rätten till undervisningsfrihet förverkligas och alternativa skolor bedrivs på samma villkor som grundskolan.

Att slå till reträtt

Efter valnederlaget i höstas utbröt något som närmast kan betecknas som konvulsiva vredesutbrott i socialdemokratiska tidningar och tidskrifter. Ett sätt att skylla ifrån sig var naturligtvis att påstå att segrarna vunnit på lögnpropaganda.

Den socialdemokratiska pensionärstidskriften Pensionären, officiellt organ för den socialdemokratiska pensionärsorganisationen PRO, stämde trofast in i kören. Under den flammande rubriken: Erik Anners ljuger (nr 5/1976) angrep man en ledarartikel i vårt nr 5-6/1976. Om denna sades att där "begåtts några av de mest lögnaktiga påståenden, som skrivits om PRO". Pensionären citerade följande ur ledaren: "Dess konsulenter, alla betalda av skattemedel, gör i valtider heltidstjänst som röstvärvare och röstanskaffare."

I straffande ordalag upplyste Pensionären sedan att "PRO har anmält artikeln till Pressens opinionsnämnd och ifrågasatt om det kan anses vara god publicistiskt sed att så

medvetet föra fram lögnaktiga påståenden".

Därefter citeras med stigande indignation följande ur vår ledare: "Det finns inte ett ålderdomshem i Sverige som inte fått uppleva dem (konsulenter - vår anmärkning) fastän inte alla vågar tala om det", och Pensionären ställer den tydligen enligt egen uppfattning förintande frågan: "Skulle professorn vilja ange exempelvis ett 50-tal av alla våra ålderdomshem, som hemsöktes av dessa fruktansvärda varelser, som tydligen konsulenterna anses vara? Eller passar det bättre att professorn från början erkänner att det hela är ren och skär lögn?"

Så långt Pensionären.

Vi har i Svensk Tidskrift icke utan förväntningar sett fram mot det tillfälle, då vi skulle få yttra oss om den anmälan, som PRO skulle ha ingivit till Pressens opinionsnämnd. Det tillhör nämligen de lättare uppgifterna här i världen att ange ett 50-tal ålderdomshem, som besöktes av de socialdemokratiska, fast av allmänna medel betalda konsulenterna från PRO. Men antingen har PRO i sista stund börjat darra på handen eller också har en högre maktinstans återställt ordningen. Ty någon anmälan till Pressens opinionsnämnd har vi inte hört av.

Orsaken till att PRO stillat sitt blodiga svärd är lätt att förstå. Socialdemokraterna vill inte ha någon offentlig debatt kring sin maktapparat och dess sätt att arbeta. Tvärtom anstränger de sig nu av alla krafter att få PRO att framstå som partipolitiskt neutral - fast alla ledande personer i organisationen är socialdemokrater och tidskriften Pensionären ett direkt socialdemokratiskt propagandorgan.

En offentlig debatt kring en anmälan till Pressens opinionsnämnd skulle passat illa in i denna taktik. Alltså slog man till reträtt.

I den bästa av världar

I skrivande stund pågår avtalsförhandlingarna mellan SAF och LO-PTK-blocket. När detta publiceras är sannolikt avtalet klart på det ena eller andra sättet. Företagare och löntagare kan draga en lättnadens suck – för den här gången – och övergå till att konkretisera MBL.

I all uppståndelsen kring avtalskrisen har en påfallande tystnad rått beträffande en grupp av vårt lands stora privata arbetsgivare och deras anställda – nämligen de sk folkrörelseföretagen, alltså KF, OK, Folksam m.fl. De sitter inte med vid förhandlingsbordet – och mot dem riktas från LO och PTK intet av den intensiva, ibland hätska propaganda som förs mot SAF, ej mindre några strejkhot. Inte heller hörs något hotfullt tal från den socialdemokratiska pressen om hur dessa folkrörelseföretag låter de anställda bära den ekonomiska krisens bördor. Det är som om de alls inte funnits till.

Beror det till äventyrs på att de för en så föredömlig lönepolitik att förhandlingar inte behövs? Kanske folkrörelseföretagen har en sådan bärkraft att de utan vidare skriver på de krav, som facket lägger fram?

Ingalunda, ledningarna i dessa företag följer med andan i halsen avtalsrörelsen på den privata sektorn och hoppas fromt att SAF måtte stå på sig. Ty visserligen finns det en de kooperativa företagens gemensamma arbetsgivarorganisation. Men den är tyst som en mus i avtalsrörelserna i avvaktan på att SAF skall taga emot och uppfånga smälten. När huvudavtalet SAF-LO och PTK är klart kryper man försiktigt fram och tecknar

sk hängavtal, där huvudavtalet följs i detalj! Detta är mycket bekvämt, och framför all politiskt ofarligt. Medan LO, PTK och den socialdemokratiska pressen (för att inte tala om de socialdemokratiska politikerna) öser ut sin galla över det för löntagarna oförmånliga avtalet och klagar över misshandeln av låginkomsttagarna, skyndar sig den socialdemokratiska maktapparaten företagssektor att teckna precis samma avtal.

Man lever alltså i den bästa av världar. Utan eget ansvar och utan politisk kritik kan man anknä till den balans mellan den privata arbetsmarknadens parter som vårt svenska förhandlingssystem har etablerat. Mot det systemet har KF, OK, Folksam osv all anledning att vara tacksamma. Ty särskilt KF och Folksam ligger på så usel nivå ifråga om lönsamhet att de avtalsbud, vilka LO och PTK brukar lägga fram, skulle totalt knäcka dessa folkrörelseföretag. Det har inte ens hjälpt att man tagit till ideologiska argument och uppmanat de socialdemokratiskt troende att köpa sina varor och teckna sina försäkringar i "de egna företagen". Folk har nu en gång den vanan i en marknadshushållning att handla där det är bäst och billigast. Tänk förresten, vad som skulle hända KF och Folksam om de borgerliga köparna och försäkringstagarna drog sig därifrån. För att inte tala om det sammanbrott, som skulle drabba KF om folk gick ur och tog med sig sina andelar, som i alla fall äts upp av inflationen och inte för med sig något reellt inflytande. Det går ju att handla på Domus ändå – när priset och varan är bra.